Linearis regresszio

Kekecs Zoltan

March 31 2020

A linearis regresszio alapjai

Ennek az oranak a celja hogy megismerkedjunk a linearis regresszioval, annak logikajaval, es az ertelmezesehez szukseges alapfogalmakkal.

A dokumentum legfrissebb valotzata itt talalhato: https://osf.io/5a4kj/

Package-ek betoltese

Betoltjuk a kovatkazo package-eket:

```
library(psych) # for describe
library(gsheet) # to read data from google sheets

## Warning: package 'gsheet' was built under R version 3.6.3
library(tidyverse) # for tidy code
```

Sajat funckiok betoltese

Az alabbi funkcio csak az orai vizualizaciohoz kell, nem feltetlenul kell megerteni a tartalmat. Ezt a funkciot arra hasznaljuk majd hogy a linearis regresszioban fennmarado (rezidualis) hibat vizualizaljuk.

```
error_plotter <- function(mod, col = "black", x_var = NULL){
  mod_vars = as.character(mod$call[2])
  data = as.data.frame(eval(parse(text = as.character(mod$call[3]))))
  y = substr(mod_vars, 1, as.numeric(gregexpr(pattern ='~',mod_vars))-2)
  x = substr(mod_vars, as.numeric(gregexpr(pattern ='~',mod_vars))+2, nchar(mod_vars))

data$pred = predict(mod)

if(x == "1" & is.null(x_var)){x = "response_ID"
  data$response_ID = 1:nrow(data)} else if(x == "1"){x = x_var}

plot(data[,y] ~ data[,x], ylab = y, xlab = x)
  abline(mod)

for(i in 1:nrow(data)){
    clip(min(data[,x]), max(data[,x]), min(data[i,c(y,"pred")]), max(data[i,c(y,"pred")]))
    abline(v = data[i,x], lty = 2, col = col)
}
</pre>
```

Adatmenedzsment es adat bemutatasa

Adatok betoltese

Mondjuk, hogy egy turistak koreben gyakran latogatott cipoboltban dolgozunk, es mivel a vilagon sokfajta cipomeretet hasznalnak es az emberek gyakran nem tudjak a sajat europai cipomeretuket, szeretnenk a magassaguk alapjan megbecsulni, mekkora az europai cipomeretuk.

Az alabbi koddal betolthetjuk az adattablat, amiben a korabbi orakon felvett kerdoivekbol szerepelnek a magassag es cipomeret adatok.

magassag es cipomeret adatok.

mydata = as_tibble(gsheet2tbl("https://docs.google.com/spreadsheets/d/1GXx2YoktyIdXLqKdm4f_MMWHUzXYgxWR

Adatok ellenorzese

Szokas szerint az adatok ellenorzesevel kezdunk, pl. View(), describe(), es summary() funkciokkal.

```
# descriptive statistics
describe(mydata)
```

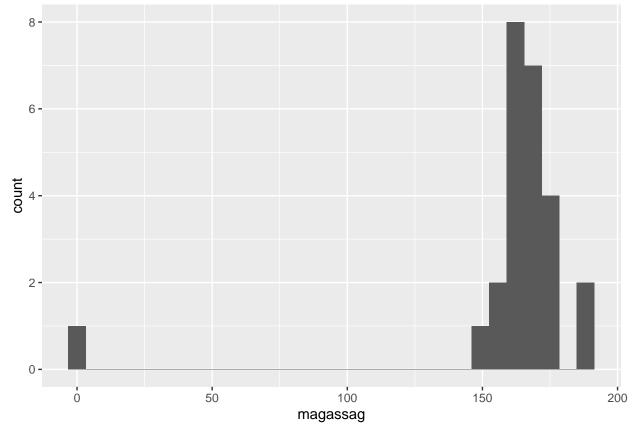
```
## Warning in describe(mydata): NAs introduced by coercion
##
                      vars
                                mean
                                        sd median trimmed mad
                                                                  min max
                                                                            range
## jelige*
                         1 25
                               32.00
                                        NA
                                                32
                                                     32.00 0.00 32.00
                                                                        32
                                                                             0.00
                         2 25 161.07 34.32
## magassag
                                               168
                                                    166.62 8.90 1.82 190 188.18
## cipomeret
                         3 25
                               38.94
                                      3.34
                                                38
                                                     38.60 2.97 35.00
                                                                        47
                                                                            12.00
## alvas_tegnap_1
                         4 25
                                7.92
                                      1.26
                                                8
                                                      7.90 1.48
                                                                 6.00
                                                                        10
                                                                             4.00
                         5 23
                                7.61
                                      1.03
                                                 8
                                                      7.68 1.48
                                                                 5.00
                                                                             4.00
## alvas_tegnap_3
## alvas_altalaban_1
                         6 25
                                7.04
                                      1.02
                                                 7
                                                      7.10 1.48
                                                                 5.00
                                                                         9
                                                                             4.00
                         7 23
                                7.13
                                                 7
                                                                             2.00
## alvas_altalaban_3
                                      0.63
                                                      7.16 0.00
                                                                 6.00
                                                                         8
## energiaszint_1
                         8 25
                                5.48
                                      2.16
                                                      5.62 2.97
                                                                 1.00
                                                                             7.00
## energiaszint_3
                         9 23
                                6.17
                                      1.92
                                                 7
                                                      6.26 1.48 3.00
                                                                             6.00
                       skew kurtosis
                                       se
## jelige*
                         NA
                                  NA
## magassag
                      -3.95
                               15.59 6.86
## cipomeret
                      0.99
                               -0.05 0.67
## alvas_tegnap_1
                      -0.22
                               -1.120.25
## alvas_tegnap_3
                      -0.63
                               -0.11 0.22
## alvas_altalaban_1 -0.30
                               -0.71 0.20
## alvas_altalaban_3 -0.07
                               -0.63 0.13
                               -1.21 0.43
## energiaszint 1
                     -0.27
## energiaszint_3
                      -0.38
                               -1.350.40
mydata %>%
```

```
mydata %>%
summary()
```

```
cipomeret
##
       jelige
                           magassag
                                                          alvas_tegnap_1
##
    Length:25
                                                 :35.00
                                                          Min.
                                                                 : 6.00
                        Min.
                               : 1.82
                                         Min.
    Class : character
                        1st Qu.:162.00
                                         1st Qu.:37.00
                                                          1st Qu.: 7.00
##
    Mode :character
                        Median :168.00
                                         Median :38.00
                                                          Median: 8.00
                                                 :38.94
##
                        Mean
                               :161.07
                                         Mean
                                                          Mean
                                                                 : 7.92
##
                        3rd Qu.:170.00
                                         3rd Qu.:40.00
                                                          3rd Qu.: 9.00
##
                       Max.
                               :190.00
                                         Max.
                                                 :47.00
                                                          Max.
                                                                 :10.00
##
##
    alvas_tegnap_3 alvas_altalaban_1 alvas_altalaban_3 energiaszint_1
##
  Min.
           :5.000
                    Min.
                            :5.00
                                       Min.
                                               :6.00
                                                          Min.
                                                                 :1.00
##
   1st Qu.:7.000
                    1st Qu.:6.00
                                       1st Qu.:7.00
                                                          1st Qu.:4.00
## Median :8.000
                    Median:7.00
                                       Median:7.00
                                                          Median:5.00
```

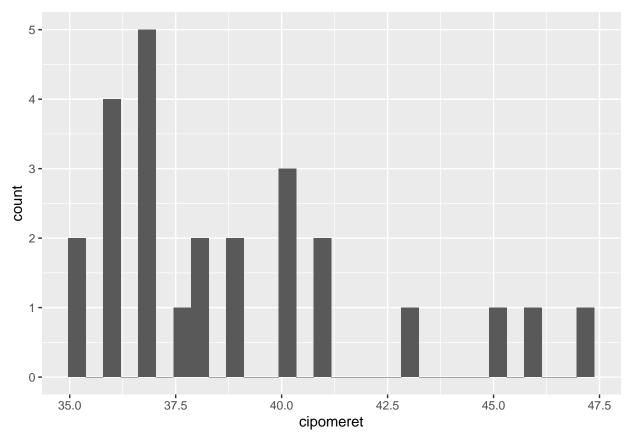
```
:7.609
                   Mean :7.04
## Mean
                                     Mean :7.13
                                                       Mean :5.48
                                     3rd Qu.:7.50
##
   3rd Qu.:8.000
                   3rd Qu.:8.00
                                                       3rd Qu.:8.00
          :9.000
                   Max. :9.00
                                     Max.
                                                       Max. :8.00
  {\tt Max.}
                                            :8.00
##
  NA's
           :2
                                     NA's
                                            :2
##
   energiaszint_3
## Min.
          :3.000
##
  1st Qu.:4.500
## Median :7.000
## Mean
          :6.174
## 3rd Qu.:8.000
## Max.
          :9.000
## NA's
           :2
# histograms
mydata %>%
 ggplot() +
 aes(x = magassag) +
 geom_histogram()
```

`stat_bin()` using `bins = 30`. Pick better value with `binwidth`.

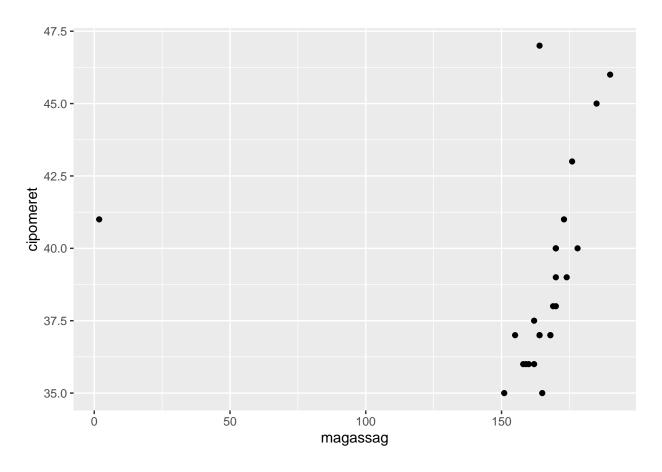


```
mydata %>%
  ggplot() +
  aes(x = cipomeret) +
  geom_histogram()
```

`stat_bin()` using `bins = 30`. Pick better value with `binwidth`.


```
# scatterplot
mydata %>%
    ggplot() +
    aes(x = magassag, y = cipomeret) +
    geom_point()
```


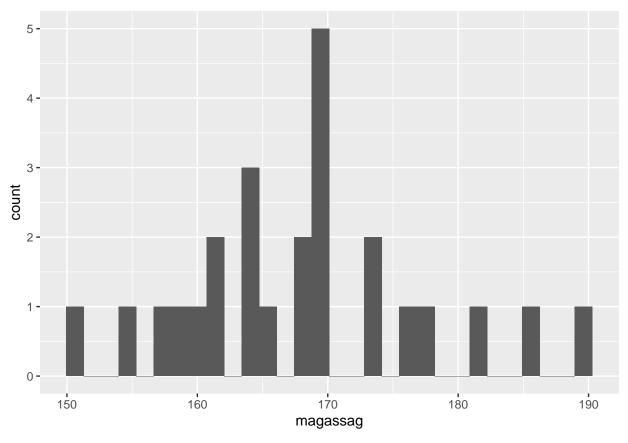
Adattisztitas es ellenorzes

Lathato hogy van egy ember aki centimeter helyett meterben adta meg a magassagat. Ezt javitjuk es ellenorizzuk hogy minden jol nez-e ki ezek utan.

```
mydata_corrected = mydata %>%
  mutate(magassag = replace(magassag, magassag == 1.82, 182))
# descriptive statistics
describe(mydata_corrected)
## Warning in describe(mydata_corrected): NAs introduced by coercion
##
                      vars n
                                mean
                                       sd median trimmed mad min max range
                                                                               skew
## jelige*
                         1 25
                               32.00
                                       NA
                                               32
                                                    32.00 0.00
                                                                32
                                                                    32
                                                                            0
                                                                                 NA
                         2 25 168.28 9.22
                                                   167.90 8.90 151 190
## magassag
                                              168
                                                                           39
                                                                               0.43
                                                                           12 0.99
                         3 25
                               38.94 3.34
                                               38
                                                    38.60 2.97
                                                                35
## cipomeret
                                                                    47
                         4 25
## alvas_tegnap_1
                                7.92 1.26
                                                8
                                                     7.90 1.48
                                                                 6
                                                                     10
                                                                            4 -0.22
                         5 23
                                7.61 1.03
                                                                            4 -0.63
## alvas_tegnap_3
                                                8
                                                     7.68 1.48
                                                                 5
                                                                      9
## alvas_altalaban_1
                         6 25
                                7.04 1.02
                                                7
                                                     7.10 1.48
                                                                      9
                                                                            4 -0.30
## alvas_altalaban_3
                         7 23
                                7.13 0.63
                                                7
                                                     7.16 0.00
                                                                 6
                                                                      8
                                                                            2 -0.07
## energiaszint_1
                         8 25
                                5.48 2.16
                                                5
                                                     5.62 2.97
                                                                 1
                                                                      8
                                                                            7 -0.27
                                                                            6 -0.38
## energiaszint_3
                         9 23
                                6.17 1.92
                                                7
                                                     6.26 1.48
                                                                 3
                                                                      9
##
                     kurtosis
                                 se
## jelige*
                            NA
                                 NA
## magassag
                         -0.25 1.84
## cipomeret
                         -0.05 0.67
```

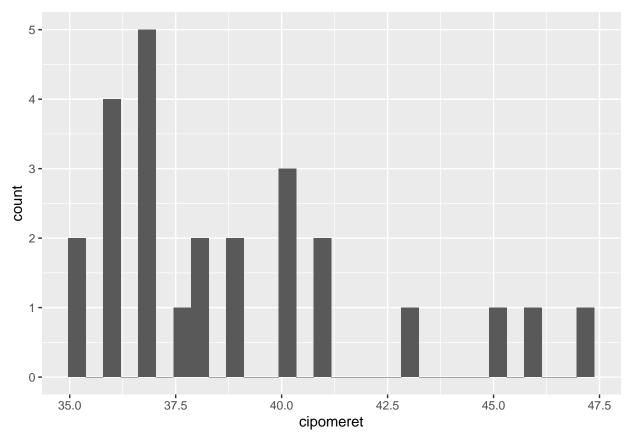
```
## alvas_tegnap_1
                       -1.12 0.25
## alvas_tegnap_3
                       -0.11 0.22
                       -0.71 0.20
## alvas altalaban 1
## alvas_altalaban_3
                       -0.63 0.13
## energiaszint_1
                       -1.21 0.43
## energiaszint_3
                       -1.35 0.40
mydata_corrected %>%
summary()
##
      jelige
                         magassag
                                        cipomeret
                                                      alvas_tegnap_1
##
   Length:25
                      Min.
                            :151.0
                                      Min.
                                             :35.00
                                                      Min. : 6.00
   Class : character
                      1st Qu.:162.0
                                      1st Qu.:37.00
                                                      1st Qu.: 7.00
  Mode :character
                      Median :168.0
                                      Median :38.00
                                                      Median: 8.00
                                                      Mean : 7.92
##
                      Mean :168.3
                                      Mean :38.94
##
                      3rd Qu.:173.0
                                      3rd Qu.:40.00
                                                      3rd Qu.: 9.00
##
                      Max.
                             :190.0
                                      Max.
                                            :47.00
                                                      Max. :10.00
##
##
   alvas_tegnap_3 alvas_altalaban_1 alvas_altalaban_3 energiaszint_1
##
  Min.
         :5.000
                   Min.
                          :5.00
                                     Min.
                                           :6.00
                                                       Min.
                                                             :1.00
  1st Qu.:7.000
                   1st Qu.:6.00
                                     1st Qu.:7.00
                                                       1st Qu.:4.00
                                                      Median:5.00
## Median :8.000
                   Median:7.00
                                     Median:7.00
## Mean :7.609
                   Mean :7.04
                                     Mean :7.13
                                                      Mean :5.48
## 3rd Qu.:8.000
                   3rd Qu.:8.00
                                     3rd Qu.:7.50
                                                       3rd Qu.:8.00
## Max.
          :9.000
                   Max. :9.00
                                     Max.
                                                       Max. :8.00
                                           :8.00
## NA's
                                     NA's
           :2
                                           :2
## energiaszint 3
## Min.
          :3.000
## 1st Qu.:4.500
## Median :7.000
## Mean
         :6.174
## 3rd Qu.:8.000
## Max.
          :9.000
## NA's
# histograms
mydata_corrected %>%
 ggplot() +
 aes(x = magassag) +
 geom_histogram()
```

`stat_bin()` using `bins = 30`. Pick better value with `binwidth`.

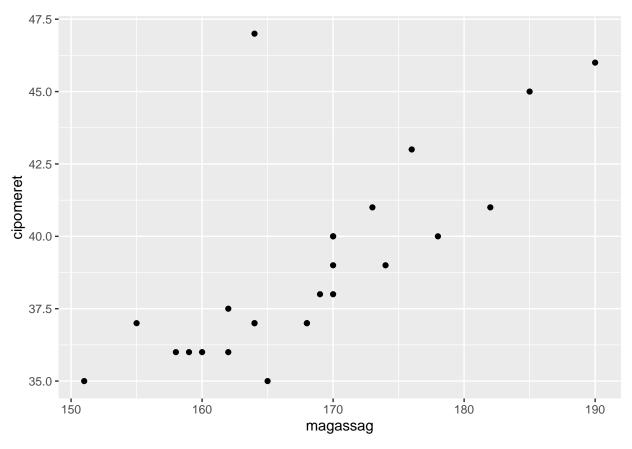


```
mydata_corrected %>%
  ggplot() +
  aes(x = cipomeret) +
  geom_histogram()
```

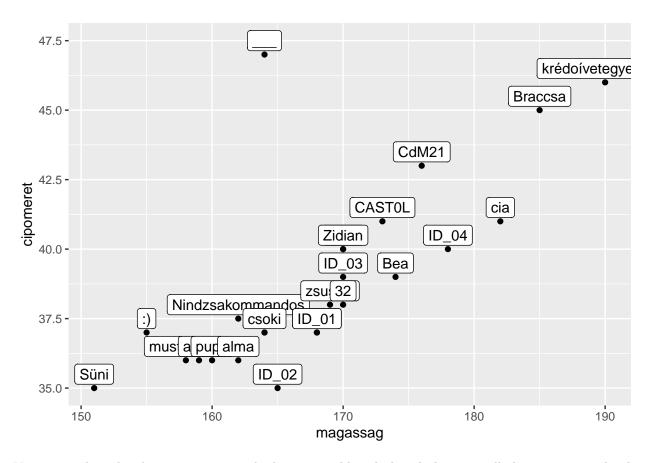
`stat_bin()` using `bins = 30`. Pick better value with `binwidth`.


```
# scatterplot
mydata_corrected %>%
    ggplot() +
    aes(x = magassag, y = cipomeret) +
    geom_point()
```



```
# scatterplot with labels
mydata_corrected %>%
    ggplot() +
    aes(x = magassag, y = cipomeret, label = jelige) +
    geom_point() +
    geom_label(nudge_y = 0.5)
```

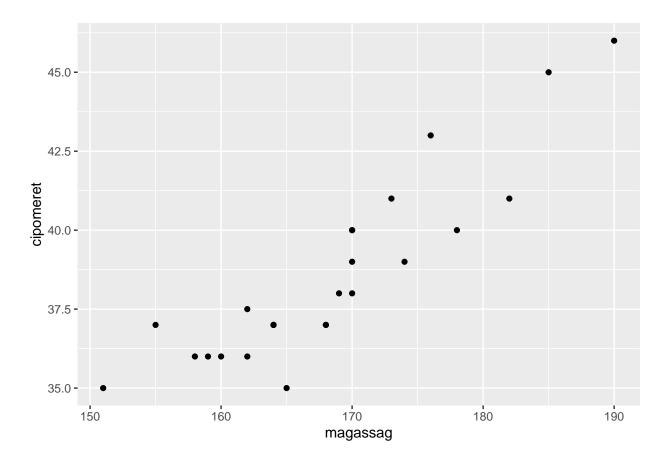

Van egy ember akinek a cipomeret erteke kiogro a tobbi adatban lathato trendbol a magassaggal valo osszehasonlitasban. A vizsgalati szemely jelezte hogy ez egy hibas adatbevitel volt, a helyes cipomeret 37, nem 47. Ezt javitjuk.

(Altalaban ilyen beslo informacio nem all rendelkezesre, ilyen esetben a hasonli kiugro adatot vagy kizarnank teljesen az elemzesbol, vagy megtartanank hogy realis az ertek, de megjegyeznenk a kutatasi jelentesben/cikkben, hogy volt egy kiugro eset.)

```
mydata_corrected = mydata_corrected %>%
  mutate(cipomeret = replace(cipomeret, jelige == "___", 37))

# scatterplot
mydata_corrected %>%
  ggplot() +
  aes(x = magassag, y = cipomeret) +
  geom_point()
```


Bejoslas linearis modellel

Egyszeru linearis modell felepitese

A regreszio **bejoslasra** vagy becslesre valo. Vagyis szeretnenk megtudni egy valtozo erteket (ezt altalaban bejosolt valtozonak vagy kimeneti valtozonak nevezzuk) mas bejoslo (prediktor) valtozok erteke alapjan.

Az alabbi peldaban szeretnenk megbecsulni (bejosolni/prediktalni) az egyes szemelyek EU cipomeretet (ez a bejosolt/kimeneti valtozó) a szemely magassaganak ismereteben (ez a bejoslo/prediktor valotozo). Ehhez eloszor az elozetes adataink hasznalataval felepitunk egy regresszios modellt.

A linearis regresszios modellt az lm() funkcioval epitjuk. Mindig ugy kell felepiteni, hogy a bejosolni kivant valtozoval kezdunk (cipomeret), majd a ~ jel utan irjuk a bejoslo valtozot (magassag). A kod vegen pedig azt specifikaljuk, melyik adattablaban talalhatoak ezek a valtozok a "data = ..." parameter megadasaval. A modellt elmentjuk egy objektumba (ezt most mod1-nek neveztuk el, de barminek elnevezhetnenk).

Az egyszeru linearis regresszional (simple linear regression) csak egy bejoslo valtozonk van.

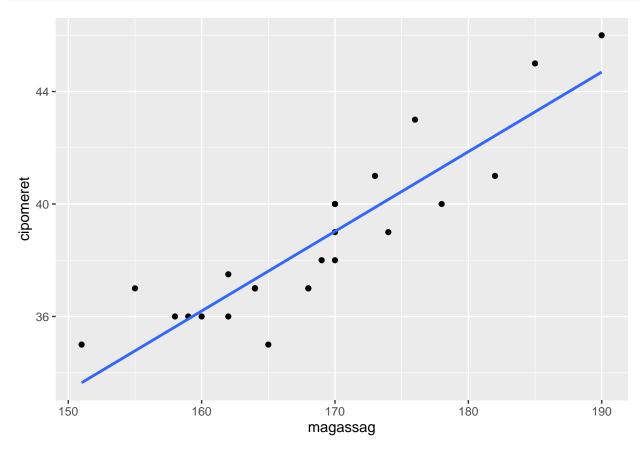
A linearis regresszioban tobb bejoslo valtozot is hasznalhatunk, ilyenkor tobbszoros linearis regresszionak nevezzuk az eljarast (multiple linear regression). Errol majd kesobb lesz szo.

```
mod1 <- lm(cipomeret ~ magassag, data = mydata_corrected)</pre>
```

Az linearis regresszioban a kimeneti valtozo es a prediktor kozotti kapcsolatot egy egyenessel modellezzuk. A modell az az egyenes lesz ami a legkozelebb van a pont diagram pontjaihoz.

```
mydata_corrected %>%
    ggplot() +
    aes(x = magassag, y = cipomeret) +
```

```
geom_point() +
geom_smooth(method = "lm", se = F)
```


A regresszios modell megad egy matematikai egyenletet, amibe a prediktor valtozo erteket behelyettesitve megkaphatjuk a legjobb becslest a kimeneti valtozo ertekere. Ezt az egyenletet regresszios egyenletnek (regression equation) nevezzuk.

A regresszios egyenletet igy formalizaljuk: Y = b0 + b1*X1, amelyben Y a kimeneti (bejosolt) valtozo becsult erteke, a b0 egy allando/konstans ertek, amit legtobbszor intercept-nek neveznek, a b1 a regresszios egyutthato, az x1 pedig a bejososlo (prediktor) erteke az adott szemelynel.

Vagyis ugy kaphatunk egy becslest az Y bejosolt valotozo ertekere (magassag), ha a konstanshoz hozzaadjuk a regresszios egyutthato es a prediktor ertekenek szorzatat.

Ha kilistazzuk a modell objektumot (mod1), akkor megkaphatjuk a **regresszios egyenletet** erre a modellre amit most epitettunk.

mod1

```
##
## Call:
## lm(formula = cipomeret ~ magassag, data = mydata_corrected)
##
## Coefficients:
## (Intercept) magassag
## -9.1332 0.2833
```

Tegyuk fel hogy a regresszios egyelet elemei a kovetkezok:

- intercept (b0) = -9.13
- a magassaghoz tartozo regresszios egyutthato (b1) = 0.28

Ezeket az adatokat a modell objektum kilistazasaval olvashatjuk le a Coefficients: reszbol.

Ez azt jelenti, hogy a cipomeretet bejoslo regresszios egyenlet a kovetkezo:

```
cipomeret = -9.13 + 0.28 * magassag
```

vagyis egy 170 cm magas ember eseten a modell altal becsult cipomeret:

```
-9.13 + 0.28 * 170 = 38.47
```

Ezt a szamitast nem kell kezzel vagy fejben megcsinalni, ehelyett hasznalhatod az R predict() funciojat a bejosolt ertek kiszamitasara barmilyen, vagy akar tobb prediktor-ertekre is.

A predict() funkcio hasznalatahoz meg kell adnunk egy adattablat (data.frame vagy tibble-t) ami a prediktor ertekeit tartalmazza, amit a kimeneti valtozo megbecslesere, bejoslasara szeretnenk hasznalni.

```
magassag = c(150, 160, 170, 180, 190)
magassag_df = as.data.frame(magassag)

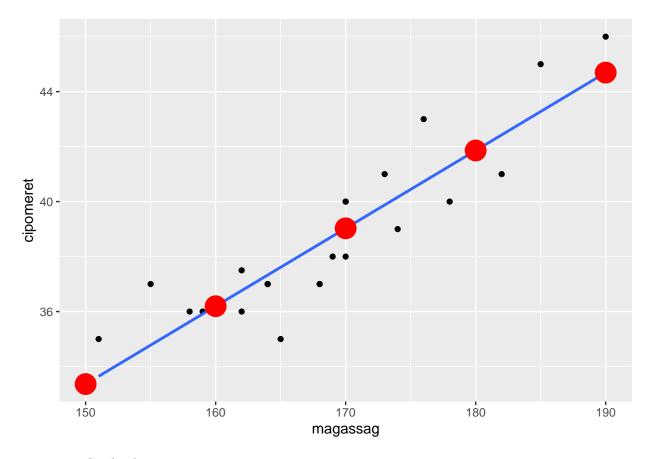
predictions = predict(mod1, newdata = magassag_df)

magassag_df_with_predicted = cbind(magassag_df, predictions)
magassag_df_with_predicted
```

```
##
     magassag predictions
                  33.36134
## 1
          150
## 2
          160
                  36.19430
## 3
          170
                  39.02727
## 4
          180
                  41.86024
## 5
          190
                  44.69321
```

Vagyuk eszre hogy a bejosolt ertekek mind pontosan a regresszios egyenes
re esnek. Maszoval a regresszios egyenes minden lehetseges prediktorertek
re megadja a kimeneti valtozo bejosolt erteket.

```
mydata_corrected %>%
ggplot() +
aes(x = magassag, y = cipomeret) +
geom_point() +
geom_smooth(method = "lm", se = F) +
geom_point(data = magassag_df_with_predicted, aes(x = magassag, y = predictions), col = "red", size =
```


_Gyakorlas____

- 1. Epits egy egyszeru linearis regresszio modellt az lm() fugvennyel amiben az **energiaszint_1** a kimeneti valtozo es az **alvas_altalaban_1** a prediktor. A modell eredmenyet mentsd el egy objektumba.
- 2. Ird le a regresszios fuggvenyt amivel bejosolhato az energiaszint.
- 3. Ertelmezd a regresszios fuggvenyt. Aki tobbet alszik annak magasabb vagy alacsonyabb az energiaszintje? (Egy abra segithet)
- 4. Ertelmezd a regresszios fuggvenyt. Aki egy oraval tobbet alszik mint masok, annak mennyivel varhato hogy magasabb lesz az energiaszintje?
- 5. Ennek a modellnek a segitsegevel becsuld meg az energiaszintjet olyan embereknek akik altalaban 5, 7, vagy 9 orat alszanak.

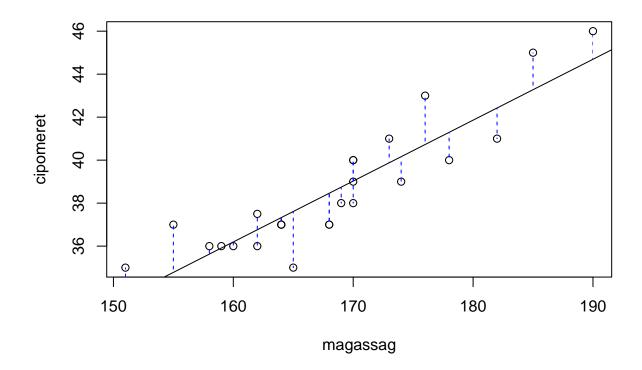
Milyen jo a modellem? (modellilleszkedes)

Hogyan merheto a becslesi/bejoslasi hatekonysag?

A modell becslesi hatekonysagat tobb fele keppen lehet merni. A legkezenfekvobb modszer, hogy meghatarozzuk, a modell becslese mennyire esett tavol a valos bejosolni kivant ertekektol. Vagyis megmerjuk a modell figyelembevetele utan fennmarado "hibat".

Ezt konnyen megtehetjuk egy olyan adatbazisban, ahol rendelkezesunkre all a bejosolni kivant valtozo valos erteke, ugy hogy kivonjuk egymasbol a valos erteket es a modell altal becsult erteket. Ez a rezidualis (fennmarado) hiba, masneven **residual error**.

error_plotter(mod1, col = "blue")

Ha vesszuk az osszes ilyen hiba ertek abszoluterteket, es osszeadjuk oket, megkapjuk a modell rezidualis abszolut hiba (residual absolute difference - RAD) erteket.

Ennel azonban joval gyakoribb hogy a rezidualis hiba negyzetosszeget hasznaljak (**residual sum of squares** - RSS) a statisztikaban. Vagyis az egyes rezidualis hiba ertekeket negyzetre emelik, majd osszeadjak oket.

Az alabbi peldaban a mod1 eredeti adattablajanak magassagertekeit hasznaljuk a cipomeret becsult ertekenek kiszamitasara (predict(mod1)), es ezt vonjuk ki az ugyan ezen adattablaban szereplo valos cimpomeret ertekekbol, igy kapjuk meg a rezidualis hibaertekeket. Majd egyenkent vagy az abszolutertekeuket (RAD), vagy a negyzetuket vesszuk (RSS), es osszeadjuk oket a sum() fugvennyel.

```
RAD = sum(abs(mydata_corrected$cipomeret - predict(mod1)))
RAD

## [1] 26.29851

RSS = sum((mydata_corrected$cipomeret - predict(mod1))^2)
RSS
## [1] 39.15215
```

Hasznos a modellunk?

Azt, hogy mennyire hasznos a modellunk (mennyit nyerunk azzal, hogy ezt a modellt hasznaljuk), meghatarozhatjuk ugy, hogy osszehasonlitjuk a rezidualis hibat abban az esetben amikor a modellunket hasznaljuk (vagyis amikor figyelembe vesszuk a prediktoraink erteket) egy olyan esettel, amikor a prediktorokat egyalatalan nem vesszuk figyelembe, csak a bejosolni kivant valtozo atlagat hasznaljuk a becslesre.

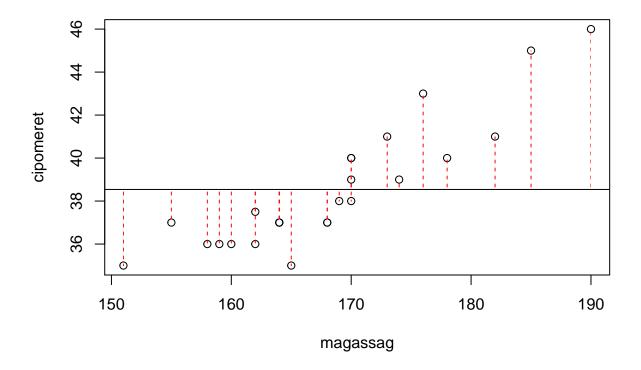
Az alabbi kodban epitunk egy olyan uj modellt, ahol nem veszunk figyelembe semmilyen masik valtozot, csak

a cipomeret atlagat, es azt hasznaljuk fel a cipomeret becslesekent. (pl. ha tudjuk, hogy a populacioban az atlagos cipomeret 38, akkor mindenkinek ezt a cipomeretet becsuljuk majd, fuggetlenul attol, hogy milyen magas az illeto). Ezt a modellt **null modellnek** nevezzuk. Azt, hogy a bejosolt valtozo atlagat akarjuk becslesre hasznalni, ugy adhatjuk meg, hogy a ~ utan csak egy 1-est rakunk, nem irunk mas valtozonevet.

Ez persze nagy rezidualis hibahoz vezet (hiszen bar ez a populacioban az atlagos, megis a legtobb embernek nem pont 38-as a laba). A null modell altal produkalt rezidualis hibat ugyan ugy szamoljuk ki, mint a tobbi modellnel a residual sum of squared-et, viszont ennek van egy specialis neve is az irodalomban, ezt ugy hivjak, hogy **total sum of squares** (TSS), mert ez a lehetseges legegyszerubb meg ertelmes modell, ami altalaban azert nagy hibaval jar, igy ezt vesszuk a "teljes" hiba mennyisegnek, es ehhez viszonyitjuk a tobbi modell altal elert hibat.

Alabb kiszamoljuk a TSS-t. Lathato hogy a formula ugyan az mint az RSS eseten.

```
mod_mean <- lm(cipomeret ~ 1, data = mydata_corrected)
error_plotter(mod_mean, col = "red", x_var = "magassag") # visualize error</pre>
```



```
TSS = sum((mydata_corrected$cipomeret - predict(mod_mean))^2)
TSS
```

[1] 202.96

Mennyivel jobb a modellunk a null modellnel?

Azt, hogy mennyi informaciot nyertunk a kimeneti valtozo valtozekonysagarol (variance) a prediktorok figyeklembevetelevel ahhoz kepest ha a null modellt vettuk volna figyelembe, az R 2 statisztika mutatja meg. Ennek a formulaja: 1-(RSS/TSS)

```
R2 = 1-(RSS/TSS)
R2
```

```
## [1] 0.8070942
```

Tegyuk fel hogy az R^2 ebben az esetben 0.81. Ez azt jelenti, hogy a prediktorok figyelembevetelevel (a mi esetunkben ez a magassag), a cipomeret valtozekonysaganak 81%-at tudjuk megmagyarazni.

 $R^2 = 1$ azt jelenti, hogy a kimeneti valtozo variabilitasat teljesen meg tudjuk magyarazni a prediktorok ismereteben. $R^2 = 0$ azt jelenti, hogy a kimeneti valtozo variabilitasat egyaltalan nem magyarazzak meg a prediktorok

Hasznos a modellunk a populaciora nezve is?

Azt, hogy a modellunk hasznos-e a kimeneti valtozo bejoslasara populacio-szinten is, ugy tudjuk meghatarozni, hogy meghatarozzuk, a prediktorokat tartalmazo modell szigifikansan jobb-e mint a null modell a kimeneti valtozo becslesere?

Egy F tesztet hasznalhatunk a szignifikancia szint meghatarozosahoz. Ezt ugy kaphatjuk meg az R-ben hogy a ket modell altal produkalt rezidualis hibat az anova() funkcioval hasonlithatjuk ossze, melybe a null modell es a prediktorokat tartalamzo modell objektumot kell beletenni (akar tobbet mint ket modellt is lehet egyszerre). Itt az F-teszthez tartozo teszt statisztikat es p-erteket nezzuk, ha a szignifikanciara vagyunk kivancsiak.

```
anova(mod mean, mod1)
```

```
## Analysis of Variance Table
##
## Model 1: cipomeret ~ 1
## Model 2: cipomeret ~ magassag
## Res.Df RSS Df Sum of Sq F Pr(>F)
## 1 24 202.960
## 2 23 39.152 1 163.81 96.229 1.097e-09 ***
## ---
## Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

Az egyszeru megoldas

A fentiekben lepesrol lepesre elvegeztuk a regresszio legfontosabb szamitasait sajat magunk altal irt koddal, hogy megertsetek, mi folyik egy linearis regresszio soran a "motorhazteto alatt". De ahogy sejthetitek, minderre az R-ben van egy gyorsabb es joval egyszerubb megoldas:

A modell summary() kikeresevel mindez a fenti informacio megkaphato, es meg tobb is.

Itt megtalalod az R^2 erteket, a modell null modellel valo osszehasonlitasanak F teszt statisztikajat es szignifikanciajat, es meg a regresszios egyenletet elemeit is.

summary(mod1)

```
##
               Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) -9.13318
                           4.86683
                                    -1.877
                                             0.0733 .
## magassag
                0.28330
                           0.02888
                                     9.810
                                           1.1e-09 ***
## ---
                  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
## Signif. codes:
##
## Residual standard error: 1.305 on 23 degrees of freedom
## Multiple R-squared: 0.8071, Adjusted R-squared: 0.7987
## F-statistic: 96.23 on 1 and 23 DF, p-value: 1.097e-09
```

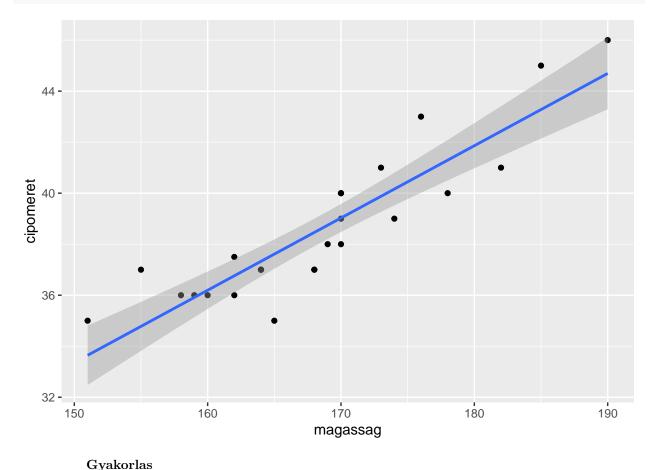
A regresszios egyutthatok (regression coefficients) konfidencia intervallumat a confint() paranccsal lehet kilistazni.

confint(mod1)

```
## 2.5 % 97.5 %
## (Intercept) -19.2009731 0.9346187
## magassag 0.2235552 0.3430383
```

A regresszios becsles konfidencia intervallumat pedig a geom_smooth()-al lehet vizualizalni.

```
ggplot(mydata_corrected, aes(x = magassag, y = cipomeret))+
  geom_point()+
  geom_smooth(method='lm',formula=y~x)
```


1. (Ezt nem kell megtenned ha ezt mar megtetted az elozo gyakorlasban, csak hasznald ugyan azt a model objektumot) Epits egy egyszeru linearis regresszio modellt az lm() fugvennyel amiben az

<code>energiaszint_1</code> a kimeneti valtozo es az <code>alvas_altalaban_1</code> a prediktor. A modell eredmenyet mentsd el egy objektumba mentsd.

- 2. Listazd ki a model summary-t a summary() fugvennyel
- 3. Olvasd le a model RSS-jet
- 4. Olvasd le hogy a model ami tartalmazza az alvas_altalaban_1 prediktort szignifikansan jobb bejosloja-e az energiaszintnek mint a null modell.
- 5. Hatarozd meg a regresszios egyutthatok konfidencia intervallumat a confint() fuggvennyel